

Achtliederbuch-kokoelman (1524) kahdeksan virttä nykysuomeksi

Onneksi olkoon 500-vuotiaalle virsikirjalle!

Vuonna 2024 on kulunut tasan 500 vuotta ensimmäisen luterilaisen virsikirjan julkaisemisesta. *Etlich Cristlich lider / Lobgesang / un[d] Psalm* (suom. Muutamia kristillisiä lauluja / Ylistyslauluja / ja Psalmeja) oli ensimmäinen kolmesta vuonna 1524 julkaistusta, Martti Lutherin myötävaikutuksella syntyneestä virsikokoelmasta (ks. tarkemmin: [Vatanen 2024](#)). Kovin paksusta laulukirjasta ei ollut kyse, sillä se sisälsi yhteensä kahdeksan virttä. Siksipä tämä virsikirja on saanut lisänimekseen *Achtliederbuch* (suom. Kahdeksan laulun kirja).

[Kuninkaantien muusikot](#) -kokoontulo johtajanaan Jorma Hannikainen kunnioitti ensimmäisen virsikirjan juhlavuotta ja reformaation virsitraditiota lokakuussa 2023 Turun tuomiokirkossa vietetyssä iltaehtoollisjumalanpalveluksessa. Kuoro lauloi tässä liturgisessa kontekstissa *Achtliederbuch*-kokoelman kaikki kahdeksan virttä ensimmäistä kertaa Suomessa – nykysuomeksi. 1500-luvun Wittenbergissä näitä virsiä tuskin kuultiin tällä tavoin kerralla, yhdessä ja samassa jumalanpalveluksessa. Todennäköisesti kokoelman yksittäisiä virsiä laulettiin kirkkovuoden eri ajankohtina messun graduaalivirsinä (suom. päivän virsi). (Ks. [Kuninkaantien muusikot 2023](#); [Urponen 2024](#).)

Achtliederbuch-kokoelman virsistä neljä on julkaistu nykyisessä vuoden 1986 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon suomenkielisessä [virsikirjassa](#): [261 Oi iloitkaa, te kristityt](#) (*Nun freut euch, lieben Christen g'mein*), [262 On hyvydessään Jumala](#) (*Es ist das Heil uns kommen her*), [187 Armahda Herra Jumala](#) (*Ach Gott, vom Himmel sieh darein*) ja [267 Sua syvyydestä avuksi](#) (*Aus tiefer Not schrei ich zu dir*). Nämä virret ovat tehneet pitkän matkan virsikirjasta toiseen: ensin saksankielisestä *Achtliederbuch*-kokoelmasta ensimmäiseen suomenkieliseen Jaakko Finnon virsikirjaan (1583), Hemminki Maskulaisen virsikirjaan (1605) ja edelleen vuoden 1701 sekä v:n 1886 ja v:n 1938 virsikirjojen kautta v:n 1986 virsikirjaan.

Martti Lutherin kirjoittaman *Achtliederbuch*-virren *Es spricht der Unweisen Mund wohl* suomensi Hemminki Maskulainen aikanaan virsikirjaansa: [Suullans tyhmät kyll kerscavad](#) (VK1605: 12). Virttä laulettiin myös seuraavien vuosisatojen suomenkielisistä virsikirjoista (VK1701: 32 ja VK1886: 380). Vuoden 1886 virsikirjan käännöksen oli uudistanut Elias Lönnrot: *Ei tahdo tyhmät, sowaistut*. Vuosien 1938 ja 1986 virsikirjoista tätä virttä ei kuitenkaan enää löydy. Kolmea muuta *Achtliederbuch*-virttä ei ole julkaistu lainkaan suomenkielisissä virsikirjoissa eikä niistä tiettävästi ole aiemmin laadittu suomennoksia. Näihin kolmeen virteen [Kuninkaantien muusikot](#) tilasi suomenkieliset käännökset virsirunoilija Pekka Kivekkäältä: *In Gott gelaub ich, das er hat*, suom. *Niin uskon, että Luoja loi* (Pekka Kivekäs), *Hilf Gott, wie ist der Menschen Not*, suom. *Oi Herra, katso hätää ihmisen* (PK) ja *In Jesu Namen wir heben an*, suom. *Jeesuksen nimeen laulamaan* (PK). Lisäksi Pekka Kivekäs kirjoitti *Es spricht der Unweisen Mund wohl* -virren nykysuomeksi: *Kiehellään tyhmät kehuvat* (suom. PK). (Ks. taustatietoa *Jeesuksen nimeen laulamaan* -virren suomentamisesta: [Kivekäs 2024](#).)

Jorma Hannikainen laati [Kuninkaantien muusikoille](#) nuottivihkosen, joka nyt julkaistaan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon www-sivustolla seuraavien tahojen yhteistyön tuloksena: [Kuninkaantien muusikot](#), [Hymnologian ja liturgiikan seura](#), [Suomen Kirkkomusiikkiliitto ry](#) ja

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus. Suomennokset ovat virsikirjan virsiä lukuun ottamatta Pekka Kivekkään käsialaa. Nuottien puhtaaksikirjoituksesta on vastannut Jorma Hannikainen. Lisäksi Pekka Kivekäs, Erkki Tuppurainen ja Osmo Vatanen ovat kirjoittaneet ohessa olevat taustatietotekstit. Vatanen taustoittaa ensimmäisen virsikirjan syntyajankohtaa ja tekijöitä, Kivekäs kuvaa tiivistetysti virsien sisältöä ja Tuppurainen sävelmiä.

Kaikukoot ensimmäisen luterilaisen virsikirjan kaikki kahdeksan virttä näin virsikirjan juhluvuonna ja jatkossakin nykysuomeksi eri puolilla Suomea – virren 261 alkusanoin: ”Oi iloitkaa, te kristityt, veisatkaa hartain mielin...”!

Achtliederbuch-työryhmän puolesta kesäkuussa 2024

Jenni Urponen

Lähteet

Kivekäs, Pekka 2024. Achtliederbuchin virren suomentamisesta – ”Jeesuksen nimeen laulamaan”. Lähteiltä. Kirjoituksia hymnologiasta ja liturgiikasta. Skrifter om hymnologi och liturgik. 1. vsk, nro 5. Hymnologian ja liturgiikan seura. <https://www.hymn.fi/fi/verkkolehti/achtliederbuchin-virren-suomentamisesta-jeesuksen-nimeen-laulamaan>

Kuninkaantien muusikot 2023. Achtliederbuchin virret. Ensimmäinen virsikirja 500 vuotta. Första psalmboken 500 år. Käsiohjelma. Programblad. Kuninkaantien muusikot. Kungsvägens musiker.

Maskulainen, Hemminki: Hemminki Maskulaisen virsikirja (1605) [tekstikorpus]. - Helsinki : Kotimaisten kielten keskus [viitattu 23.4.2024]. (Sisältyy kokoelmiin Virsikirjoja ja Piae Cationes -suomennos). Saatavissa: https://kaino.kotus.fi/korpus/vks/meta/virret/hemm1605_rdf.xml

Urponen, Jenni 2024. Achtliederbuch-kokoelman virret soivat Turun tuomiokirkossa. Kirkkomusiikki 1/2024. 8.

Vatanen, Osmo 2024. Martti Luther ja vuoden 1524 kolme evankelista virsikirjaa. Lähteiltä. Kirjoituksia hymnologiasta ja liturgiikasta. Skrifter om hymnologi och liturgik. 1. vsk, nro 4. Hymnologian ja liturgiikan seura. <https://www.hymn.fi/fi/verkkolehti/martti-luther-ja-vuoden-1524-kolme-evankelista-virsikirjaa>

Achtliederbuch-kokoelma (1524)

Saksassa kuohui 1500-luvun alkupuolella. Augustiinolaismunkki *Martti Luther* oli noussut avoimeen kapinaan kirkkonsa eli katolisen kirkon aneakauppaa ja muita väärinkäytöksiä vastaan. Lutherin mukaan ihminen pelastuu ”yksin armosta, yksin Kristuksen tähden, yksin uskon kautta”. Tätä reformatorista löytöään hän tahtoi tehdä tunnetuksi kaikin mahdollisin keinoin.

Lukuisat vastoinkäymiset ja jopa kuolemantuomion uhka eivät hidastaneet Lutherin toimeliaisuutta. Ollessaan pakolaisena Wartburgin linnassa vajaan vuoden ajan (1521–1522) Luther käänsi Uuden

testamentin kreikasta saksaksi. Katolisen kirkon jumalanpalveluksissa raamatuntekstit ja laulut olivat latinaa, jota kansa ei ymmärtänyt. Nyt Lutherin kannattajien joukossa oli mahdollista kuulla ja laulaa Jumalan sanaa ymmärrettävällä kielellä. Uusi käänös oli menestys, juuri keksitty kirjapainotaito piti siitä osaltaan huolen.

Seuraavina olivat vuorossa kansankieliset virret, joita Lutherin mukaan tuli saada laulaa messussa. Vuonna 1523 Luther kirjoitti latinankielisen messun julkaisussaan (*Formula missae*): ”Haluaisin, että meillä olisi mahdollisimman monia kansankielisiä lauluja, joita seurakunta laulaisi messun kuluessa – –. Meillä ei kuitenkaan ole vielä runoilijoita, jotka sepittäisivät hurskaita ja hengellisiä lauluja – –.” Ystävälleen Georg Spalatinille reformaattori esitti saman toiveensa perustellen, ”että Jumalan sana myös laulettuna asuisi kansan keskuudessa”. (Ks. vuonna 1524 Saksassa julkaistuista virsikokoelmista: [Vatanen 2024.](#))

Lutherin toive toteutui välittömästi, kun kirjanpainaja *Jobst Gutknecht* Nürnbergissä ryhtyi toimeen. Hän kokosi vuoden 1523 lopulla yhteen joitakin jo aiemmin yksittäispainatteina ilmestyneitä ja Wittenbergissä laulettuja virsiä ja julkaisi vuoden 1524 alussa ensimmäisen evankelisen virsikirjan ”*Etlich Christlich Lider*” (suom. Muutamia kristillisiä virsiä). Kirjasen kansilehdellä virsiä luonnehditaan näin: ”Muutamia kristillisiä lauluja, ylistysvirsiä ja psalmeja Jumalan pyhän sanan mukaisesti – – kirkossa laulettaviksi, niin kuin jo Wittenbergissä on jossakin määrin tapana.” Luonnehdinnassa on ilmeinen viittaus apostoli Paavalin Kolossalaiskirjeen kohtaan ([Kol. 3:16](#)): ”Laulakaa kiitollisin mielin Jumalalle psalmeja, ylistysvirsiä ja hengellisiä lauluja.”

Asialla olivat Lutherin lisäksi hänen läheiset ystävänsä ja työtoverinsa *Paul Speratus* ja *Justus Jonas*. Kirjanen sisältää kahdeksan virttä, joista neljä Lutherilta, kolme Speratukselta ja yksi todennäköisesti Jonakselta. Tekstit on yhtä lukuun ottamatta varustettu nuotein. Erityistä huomiota kiinnittää Speratuksen virsiin liitetty laaja raamattuviiteluettelo osoitukseksi, kuinka ”virret kaikin osin perustuvat Raamatun sanaan, minkä vuoksi kaikki voivat luottaa asiaamme”. Monia ”Kahdeksan virren kirjan” virsiä lauletaan edelleen meilläkin: 187 *Armahda Herra Jumala* (Ach Gott, vom Himmel sieh darein), 261 *Oi iloitkaa, te kristityt* (Nun freut euch), 262 *On hyvydessään Jumala* (Es ist das Heil) ja 267 *Sua syvyydestä avuksi* (Aus tiefer Not).

Paul Speratus (1484–1551) toimi katolisena pappina Salzburgissa, kääntyi sittemmin Lutherin kannattajaksi ja avioitui. Avioitumisesta seurasi virasta irtisanominen ja reformatoristen näkemysten rohkeasta esittämisestä ekskommunikaatio eli kirkon yhteydestä erottaminen. Harhaoppisena Speratus vangittiin ja tuomittiin kuolemaan polttoroviolla, minkä hän kuitenkin vältti aatelisten ystäviensä anomuksesta. Vankila-aikanaan hänen uskotaan sepittäneen virtensä *Es ist das Heil*. Vuodesta 1530 kuolemaansa asti Speratus toimi luterilaisena piispana Preussissa.

Justus Jonas (1493–1555), hänkin alkujaan katolinen pappi, oli Lutherin läheisin ystävä, joka seurasi häntä kuolinvuoteelle asti. Jonas toimi pappina Wittenbergin linnankirkossa, jonka oveen Luther oli kiinnittänyt teesinsä anekdootia vastaan vuonna 1517. Hänet tunnetaan Lutherin kirjoitusten ja puheiden luotettavana kääntäjänä latinasta saksaan ja päinvastoin. Virsikirjassamme on Lutherin sepittämä virsi 190 *Sun sanas suojaa Jumala*, jonka säkeistöt 3 ja 4 ovat Justus Jonaksen käsialaa.

Osmo Vatanen

Lähteet

Vatanen, Osmo 2023. Kahdeksan virren kirja. Ensimmäinen virsikirja 500 vuotta. Första psalmboken 500 år. Käsiohjelma. Programblad. Kuninkaantien muusikot. Kungsvägens musiker. 9–10.

Vatanen, Osmo 2024. Martti Luther ja vuoden 1524 kolme evankelista virsikirjaa. Lähteitä. Kirjoituksia hymnologiasta ja liturgiikasta. Skrifter om hymnologi och liturgik. 1. vsk, nro 4. Hymnologian ja liturgiikan seura. <https://www.hymn.fi/fi/verkkolehti/martti-luther-ja-vuoden-1524-kolme-evankelista-virsikirjaa>

Achtliederbuch-kokoelman (1524) virsien tekstit

1. Nun freut euch, lieben Christen g'mein ([VK 261 Oi iloitkaa, te kristityt](#))

Ensimmäinen luterilainen virsi. Martti Luther kuvaa siinä uutta, riemukasta oivallustaan, vapauttavan uskontulkinnan löytymistä, ja sijoittaa arvelematta Jumalan ja Kristuksen suuhun repliikkejä, joita ei löydy Raamatusta. Myöhemmässä virsirunoudessa näin tehdään usein, vaikka Luther tähdensi Raamatun kirjoitetussa sanassa pitäytymistä.

2. Es ist das Heil uns kommen her ([VK 262 On hyvydessään Jumala](#))

Paul Speratuksen, Lutherin ikä- ja työtoverin, Preussin reformaattorin jyrkä virsi esittelee luterilaisen opin pääkohdat Jumalan laista, evankeliumista ja lähimmäisenrakkaudesta. Viimeksi mainittu on Lutherin opin, jopa ehtoolliskäsityksen olennainen osa.

3. In Gott gelaub ich, das er hat (Niin uskon, että Luoja loi, suom. Pekka Kivekäs)

Paul Speratuksen virsi. Säkeistö rakenne on raskas ja sävelmässä paljon opittavaa. Teksti esittelee 9 säkeistössään komeasti ja selkeästi uskontunnustuksen pääkohdat.

4. Hilf Gott, wie ist der Menschen Not (Oi Herra, katso hätää ihmisen, suom. PK)

Paul Speratuksen virren alkupuolen synkkä ihmiskuva heijastelee reformaatioajan taistelutilannetta ja levottomuutta, syttyihän juuri laulukirjan ilmestymisvuonna 1524 muun muassa talonpoikaissota, johon Luther suhtautui raivokkaan vihamielisesti. Reformaatio oli tuolloin hyvin tuore asia, eivätkä oppineetkaan aina tienneet, mille puolelle asettua. Loppupuolellaan virsi kirkastuu.

5. Ach Gott, vom Himmel sieh darein ([VK 187 Armahda Herra Jumala](#))

Martti Lutherin virsi Jumalan sanan halveksimisesta kuvastelee sekin reformaation alkuaikojen taisteluita. Runoilija Niilo Rauhalan nykyiseen virsikirjaamme uudistamat säkeistöt 4-6 palauttavat tekstiin alkuperäiset, Jumalan sanan voimaa ylistävät ajatukset.

6. Es spricht der Unweisen Mund wohl (Kielellään tyhmit kehuvat, suom. PK)

Martti Luther kirjoitti tämän virren Vanhan Testamentin psalmin 14 perusteella. Sen kielikuvat hän säilytti, esimerkiksi, että viholliset syövät Jumalan kansaa kuin leipää. Kuva muuntui silti: psalmin kirjoittaja tarkoitti leivällä Israelin kansaa, Luther luterilaisia. Virren suomensi jo Hemminki Maskulainen 1605, Elias Lönnrot uudelleen 1864, mutta piti se taas uudistaa.

7. Aus tiefer Not schrei ich zu dir ([VK 267 Sua syvyydestä avuksi](#))

Martti Lutherin virsi pohjautuu psalmiin 130. Psalmia mukailleen se esittää reformaation uskonvanhurskaus-periaatteen. Sävelmääkin on varsin yleisesti pidetty Lutherin sepittämänä. Virren suomensi jo Turun katedraalikoulun rehtori Jacobus Finno ensimmäiseen virsikirjaamme 441 vuotta sitten.

8. In Jesu Namen wir heben an ([Jeesuksen nimeen laulamaan](#), suom. PK)

Achliederbuchin pisin virsi, 19 säkeistöä. Lutherin työtoveria, juristia, professoria ja runoilijaa Justus Jonasta arvellaan sen tekijäksi. Runomitan horjuminen panee kyllä epäilemään hänen runoilijantaitojaan. Raamatun tuntemusta hän opetti mainiosti: sijoitti raamatun kirjoittajia nimeltä mainiten virren tekstiin, laulettaviksi – Pietarin, Johanneksen, Paavalin, Mooseksen, Matteuksen.

Pekka Kivekäs

Lähde

Kivekäs, Pekka 2023. Achliederbuchin virret. Ensimmäinen virsikirja 500 vuotta. Första psalmboken 500 år. Käsiohjelma. Programblad. Kuninkaantien muusikot. Kungsvägens musiker. 12.

***Achliederbuch*-kokoelman (1524) virsien sävelmät**

Martti Lutherin aikana, kuten myöhemminkin, virsiä on saatettu laulaa eri paikoissa ja aikoina eri sävelmillä. Vanhimpien sävelmien juuret näyttävät olevan keskiaikaisessa perinteessä, eikä niiden säveltäjistä tai muokkaajista ole varmaa tietoa. Vaikka Lutherin ajan sävelmiä on lukuisia nykyisessä suomalaisessa virsikirjassa, vanhimpaan luterilaiseen virsikirjaan vuonna 1524 painetuista sävelmistä vain kolme on siinä mukana. Ne olivat mukana muissakin vuonna 1524 painetuissa kokoelmissa, ja niillä on luterilaisissa kirkoissa vankka asema.

Seuraavassa esittelyssä mainitsen myös vanhimmat Suomessa käytetyt sävelmämuodot ja viittaaan Sibeliuksen Akatemian [Virtuaalikatedraalin](#) osastoon [Vanhat virsisävelmät](#). Siihen pääsee internetissä myös suoraan. Kun näppää nykynotaatiolla kirjoittua nuottikuvaa, saa esille myös 1500–1600-lukujen nuottikäsikirjoitukset.

Nun freut euch, lieben Christen g'mein

([VK 261 Oi iloitkaa, te kristityt](#), ks. Vanhat virsisävelmät [139](#) ja [140](#))

Vuoden 1986 virsikirjaan otettiin virteen [261 Oi iloitkaa, te kristityt](#) sävelmä, joka liittyi vuoden 1524 *Achliederbuchiin* ja moniin myöhempisiin virsikirjoihin. Sävelmä oli mukana Johann Walterin kuorokokoelmassa *Eyn Geystlich Gesangk-Buchleyn* (1524), jossa tekstiin oli liitetty myös toinen,

alkuperältään tuntematon sävelmä. Saksassa tosin yleistyi pian kolmas, vuonna 1535 painettu melodia, joka alun perin liittyi virteen *Es ist gewisslich an der Zeit* (suomennos: 1986:[155](#)). Tämä sävelmä vakiintui Suomessakin käyttöön *Nun freut euch* -tekstin yhteydessä. Vuoden 1986 virsikirjassa se kuitenkin liitettiin virteen [137](#), johon viitataan myös virren 261 vaihtoehtoisena sävelmänä.

Es ist das Heil uns kommen her

([VK 262 On hyvyydessään Jumala](#), ks. Vanhat virsisävelmät [141](#))

Vuoden 1986 virren [262 On hyvyydessään Jumala](#) sävelmä näyttää säilyneen kaikkialla. Se osoitettiin myös kolmelle muulle *Achtliederbuchin* virrelle, joita käsittelen seuraavassa. Mainitsen lisäksi, mitä muita sävelmiä Saksassa kuitenkin pian alettiin käyttää.

Ach Gott, vom Himmel sieh darein

([VK 187 Armahda Herra Jumala](#), ks. Vanhat virsisävelmät [24](#))

Virren teksti on vuoden 1986 virsikirjan virressä [187 Armahda, Herra Jumala](#). Vaikuttava sävelmä ei ole *Achtliederbuch*-kokoelmassa mutta on sekin peräisin vuodelta 1524, sekä Johann Walterin kuorosävellyksen cantus firmuksena että kokoelmassa *Erfurter Enchiridion*.

Es spricht der Unweisen Mund wohl, ks. Vanhat virsisävelmät [9](#))

Myös tämä sävelmä liittyi vasta Johann Walterin edellä mainittuun kuorokokoelmaan. Sävelmä oli Suomessa mukana virsikirjan nuottipainoksessa 1889 ja vielä vuoden 1938 virsikirjassa (156 *Ken kristittynä vaeltaa*).

NUOTTIESIMERKKI 1. [Se quin tahto Christitt olla](#) (Loimijoen käsikirjoitus n. 1580-luvulta).

Aus tiefer Not schrei ich zu dir

([VK 267 Sua syvyydestä avuksi](#), ks. Vanhat virsisävelmät [30](#) ja [103](#))

Lutherin psalmivirsi on nyt virtenä [267 Sua syvyydestä avuksi](#). Johann Walterin kokoelmassa esiintyneen sävelmän vaihtoehdoksi on Saksassa liitetty Wolfgang Dachsteinin valoisa melodia, joka painettiin Strasbourgissa vuonna 1525. Ruotsissa ja Suomessa se on tunnettu Olavus Petrin virren [257 Oi Jeesus, synnyit maailmaan](#) sävelmänä.

Achtliederbuchin muiden sävelmien tilanne ei ole yhtä selvä kuin edellä mainittujen.

In Gott glaub ich, das er hat

Luther piti ilmeisesti *Achtliederbuch*-kokoelmassa julkaistua sävelmää liian vaativana. Hän suosi uskontunnustuksena omaa virttään *Wir glauben all an einen Gott* (1938:166 *Mä uskon yhteen Jumalaan*), joka valitettavasti puuttuu vuoden 1986 virsikirjasta.

KUVA 1. *Achtliederbuch*-kokoelman nuottikuva virteen *In Gott glaub ich, das er hat* (Herzog August Bibliothek, Wolfenbüttel).

In got ge-laub ich das er hat auß nicht ge-schaf-fen hymn und
Kein not mag mir su fu-gen spott, er sycht das er mein bschut-zer
er - den. Zu al - ler frist al - mech-tig ist sein gwalt nus man be -
wer - de. ken - nen lest sych eyn va - ter nen - nen. Trotz wer mir thue der ist_ mein rwe. Todt
sund und hel kein un - ge - fel wid - der dy - sen Gott kann bryn - - - gen. O
her - re Got, vor frewd mein hertz muß auff-spryn - gen.

NUOTTIESIMERKKI 2. Erkki Tuppuraisen laatima transkriptio *Achtliederbuch*-kokoelman virteen *In Gott glaub ich, das er hat*.

Hilff Gott, wie ist der Menschen Not

Paul Speratuksen virteen ei *Achtliederbuchissa* ole sävelmää. Seuraava sävelmä, joka näyttää jääneen vähälle käytölle, on edellä mainitussa Johann Walterin kokoelmassa liitetty kyseiseen tekstiin. Olen liittänyt transkriptioni *Achtliederbuchin* saksankielisen tekstin.

Hilff Gott wie ist der Menschen Not
melodia J. Walterin (1524) mukaan

Hilff got wie ist der men-schen not so gros wer kan es als er - tze - len. Hertz
Gantz tod leit er on al - len radt weis-los. Er kent auch nit seyn e - lend.
mut vnd synn ist gar do - hyn ver-derbt mit al-len kreff - ten weis nit wo ers sol heff - ten. Kent
nit das gut noch min-der thut was gott ge - felt hat sych ge-stelt wid-der al - len got-tis wil -
len. O her-re Gott hylff vns dy-sen yam-mer stil - len.

NUOTTIESIMERKKI 3. Erkki Tuppuraisen laatima transkriptio *Achtliederbuch*-kokoelman virteen *Hilff Gott, wie ist der Menschen Not*.

In Jesu Namen wir heben an

In Jesu Namen wir heben an -sävelmän (*Achtliederbuch*, Herzog August Bibliothek) alkuperä on tuntematon. Ylärivillä on ilmeisesti kaksiäänisen sovituksen alempi ääni. Alarivin melodian lähtökohtana on Konrad Amelnin mukaan ilmeisesti improvisoitu ”Berghäuer-Ton” (Ameln 1978, 160–165). Transkriptiooni olen liittänyt *Achtliederbuchin* tekstin.

Ein fast Christlichs Lied vom waren
glauben / vnd rechter lieb Got-
tes vnd des nechsten.

In Jesu namen heben wir an.
In Jesu namen heben wir an / das ist das wir glerne han / vom gotes wort zshingen / hst zu je suwen vnd auch je man / wie man die seligkait sol gewinnen.

KUVA 2. *Achtliederbuch*-kokoelman nuottikuva virteen *In Jesu Namen wir heben an* (Herzog August Bibliothek, Wolfenbüttel).

In Jhesus namen hebenn wir an
Achtliederbuch 1924

In Je - su na - men wir he - benn an ge - leer das wir ge - leer nett han
vom got - tes wort zu sin - gen hört zu ir fraw - en unnd auch ir mann
wie man die se - lig - keitt soll ge - win - nen

NUOTTIESIMERKKI 4. Erkki Tuppuraisen laatima transkriptio Achtliederbuch-kokoelman virteen *In Jesu Namen wir heben an*.

Erkki Tuppurainen

Lähteet

Ameln, Konrad 1978. ”In Jesu Namen wir heben an”. Teoksessa Konrad Ameln, Christhard Mahrenholz; Alexander Völker (toim.) *Jahrbuch für Liturgik und Hymnologie* 22. Band 1978. Kassel: Internationale Arbeitsgemeinschaft für Hymnologie. 160–165.

Suomen vanhat virsisävelmät. Sibelius-Akatemia, Virtuaalikedraali. URL: www2.siba.fi/virtuaalikedraali/vanhatvirret/

Muita Achtliederbuch-kokoelmaan liittyviä linkkejä

Global Achtliederbuch 2024. URL: www.globalsongbook2024.net/book/

Tuukkanen, Teija 2024. Achtliederbuch 500 vuotta – Uusi kansainvälinen virsikirja julkaistaan kesällä 2024. *Lähteiltä. Kirjoituksia hymnologiasta ja liturgiikasta. Skrifter om hymnologi och liturgik*. 1. vsk, nro 6. URL: www.hymn.fi/fi/verkkolehti/achtliederbuch-500-vuotta-uusi-kansainvalinen-virsikirja-julkaistaan-kesalla-2024